

tudatba és említett kollégánk szolgálatot tett olvasóinknak, amidőn a gyakorlatilag oly fontos institutióra mindnyájunk figyelmét felhívta.

A szegedi vándorgyűlésen is történt említés a békebiróságról és pedig az egyik — a kari érdekekkel foglalkozó — bizottság előtt dr. *Soltész* Henrik tiszafüredi ügyvéd ur hívta fel a figyelmet arra, hogy különösen vidéken, ez az intézmény könnyen válhatik a zugirászat melegágyává, minthogy a falusi nép ügyes-bajos dolgaival a jövőben a békebirót keresné fel, aki esetleg egy strohmann-ügyvédnek juttatná az ügyet. Bár a magunk részéről nem osztjuk teljes mértékben említett kartársunk pesszimista felfogását, minden esetre helyesnek tartanók, ha a békebiróság életbelépése esetén kellő gondoskodás történnék arról, hogy az e fajta visszaélés a leg-súlyosabb fegyelmi büntetést vonja maga után.

F. P.

A kártérítés gyakorlatából. I. Erkölesi kártérítés magánjogi csábitásért. E lap hasábjain már többször említettük bíróságaink azt a gyakorlatát, hogy a magánjogi csábitás esetén megítélnék erkölesi kártérítést, de abban az esetben, ha a nemi viszony állandósul, ágyassággá válik, a kártérítési követelést elutasítják. Rámutattunk annak méltánytalanságára, hogy akkor mikor a hosszabb viszony folytán az elcsábitottnak még nehezebb a társadalmi helyzete és a visszatérés lehetősége, a csábitó felelősségét nem állapítják meg.¹ De a mai jogi szerkezet mellett is mindaddig fennforog a csábitás alapján keletkezett kártérítési igény feltétele, míg az elcsábitott a nemi viszonyt annak a megtévesztésnek vagy egyéb akaratkorlátozó körülménynek fennállása miatt folytatja, amely körülmény következtében a nemi viszony megkezdéséhez hozzájárult. Ezt a jogilag helyes, egyúttal az anyagi igazságnak és méltányosságnak is megfelelő álláspontot foglalja el a Kuria P. III. 542/1928. számú ítéletében. Alperes a felperes tisztességes leányt házassági ígérettel hónapok után vette rá a nemi érintkezés megkezdésére és azután is állandóan hitegette, a halasztás okául szülei ellenzését jelölte meg, és azt mondta, hogy ha a viszonyból gyermek fog származni, akkor szülei hozzá fognak járulni a házassághoz. A gyermek születése után alperes a felperest elhagyta. Alperes a perben a kártérítési igény nyel szemben azzal védekezett, hogy a hosszas nemi érintkezés folytán ágyassági viszony keletkezett és így

¹ V. ö. Polgári Jog IV. évf. 5—6. szám 119. oldal és V. évf. 2. szám 66. oldal.

felperes tisztességét elvesztette, kártérítést nem követelhet. A Kuria alperest marasztalja, mert „a bírói gyakorlat értelmében a házassági ígérettel kapcsolatban elkövetett magánjogi csábításért járó erkölcsi kártérítéshez való igényt, tovább is fentartott nemi viszony nem szünteti meg, ha azt az elcsábított tisztességes leány éppen a körülmények szerint komoly házassági ígéret megismétlésében vetett bizalom és az ígéret valóra váltásának lehetőségé mellett tartotta fenn.“

II. Veszélyes üzem. Többször rámutattunk a veszélyes a és nem veszélyes üzem közötti megkülönböztetés igazságtalanságára és célszerűtlenségére. Utalunk már elmondott érveinkre.²

Ujabbán a Kuria elutasította a kártérítési keresetet, mikor egy 14—15 éves leány a gazda megbízásából végzett tehénfejési munka alkalmából azáltal szenvedett sérülést, hogy a tehén a lábára hágott. „A háziállatok tartása — mondja a Kuria — nem veszélyes üzem.“ Kártérítési felelősség tehát a gazdát csak gondatlanság esetén terhelné. A 14—15 éves korban levő felperesnek a tehén fejésével való megbízása nem gondatlanság, mert ez a tevékenység veszéllyel nem jár és a hasonló korban levő leány munkaképességét meg nem haladja. (Kuria P. II. 8575/1927.) Ellenben a gözekével folytatott munka veszélyes üzem és így az üzem tulajdonosa az alkalmazottja által a reábizott teendők végzése közben okozott károkért harmadik személyekkel szemben felelős vétkeségére való tekintet nélkül. (Kuria P. II. 4112/1927.) A károsult tehát aszerint marad védtelen vagy kap kárpótlást hogy a joggyakorlat az üzemet, mely a balesetet okozta, veszélyesnek tartja-e vagy nem. Ez méltánytalan megkülönböztetés a károsult szempontjából és nem indokolt az üzem szempontjából, mert a vétlen felelősség kimondása nem a veszélyesség, hanem a teherbíróképesség és a káráthárítás kérdése. Ha a veszélyes üzem elbírja a rizikót, annál inkább elbírja a nem veszélyes üzem, hol baleset ritkán fordul elő. Minden üzem biztosítás után csökkentheti a veszélyviselést. E megkülönböztetés méltánytalanságra vezet, ha veszélyes üzem nem veszélyes üzemmel kerül szemben. Mutatja a következő eset: Károsult egy kölcsön kért, rossz kerékpáron haladt, nem tudott kerékpározni, akkor tanult, a mögötte lévő autót szabálytalanul előzte, egy kőrakáson felbukott és az autó elé esett és figyelmeztetés ellenére nem szállt le a kerékpárról. A gépkocsi azonban szintén szabálytalanul tért

² V. ö. Polgári jog II. év. 9—10. szám 291. oldal és Jogállam 1927 június, 271. oldal.

ki. A Kuria a gépkocsi kártérítési felelősségét megállapítja, mert a gépkocsi veszélyes üzem, a véletlen balesetére is felelős és felelőssége csak akkor szűnik meg, ha a balesetet *kizárólag* a sértett hibája okozta, itt azonban a szabálytalan kitérés folytán ő is hibás volt. Nyilvánvaló, hogy itt a méltányos a kármegosztás volna, még pedig csak kis részben lenne a kárösszeg a gépkocsitulajdonosra hárítható. Ezt a méltányos eljárást a veszélyes és a nem veszélyes üzem megkülönböztetés akadályozza, a kerékpározás nem veszélyes üzem. (Kuria P. II.6845/1927.)

III. Baleseti kártérítés jellege és mennyisége. A baleseti kártérítés, ha járadék alakjában is itéli meg, kártérítési jellegét el nem veszíti. Bár a munkaképesség csökkenése vagy a balesetet szenvedő által eltartott családtagok részére megítélt járadék esetén az elmaradt életfentartáshoz szükséges jövedelmet, illetve tartást pótolja, mégsem lesz tartásjellegű igényné és ennél fogva a Pp. 413. §-a alapján csak oly körülmények miatt lehet a járadék felemelését és leszállítást követelni, melyek a kártérítés összegére vannak befolyással, de nem oly körülmények miatt, melyek a tartási igények változását idézik elő. A véletlen balesetet előidézett veszélyes üzem tulajdonosát is nem tartási, hanem csupán kártérítési kötelezettség terheli, — mondja a Kuria — ennél fogva kötelezettsége csakis a baleset folytán elvesztett keresmény pótlására terjed ki és nem ahhoz a mértékhez igazodik, hogy a sérült életszükségeinek fedezése mily összeget követelne. (Kuria P. II. 8276/1927.) A kártérítés összegét mindig az a körülmény szabja meg, hogy a kártérítés által a károsult anyagilag ugyanazon helyzetben legyen, mint lett volna baleset nélkül. Tehát az értékelés időpontja a baleset időpontja. Ha tehát a munkaképesség később még jobban csökken, a járadék felemelendő, mert a károsult ezáltal jut újból a baleset idejében fennálló anyagi helyzetbe. Hogy a munka és keresőképesség csökkenése címén igényelt járadék összege a baleset idején volt érték szerint számítandó, kimondta újabban is a Kuria P. II. 3464/1927. számú ítéletében. Más helyen egy háztartási alkalmazott károsultnál kimondja, hogy a sérültnek a baleset előtti jövedelme veendő számításba és nem a háztartási alkalmazottak az ítélethozatal idejébeni bére. (Kuria P. II. 3549/1927.)

IV. Hálókocsitársaság felelőssége. A hálókocsitársaság a podgyászok elvesztéséből eredő kárért alkalmazottai gondatlansága esetén felelős és ezt a felelősségét nem zárja ki az a körülmény, hogy a pótló hátán ezt a

kötelezettséget magától elhárítja. (Kuria P. VI. 5898/1927.) A kizárás a Kuria szerint legfeljebb a véletlen felelősségre vonatkozhat. Szerintünk kérdéses lehet az is, hogy egyáltalában a kártérítési felelősségnek ilyen jegy hátán való egyoldalú kizárása érvényes-e, mint hallgatólagos szerződési feltétel elfogadása az utas által?

Ifj. dr. Szigeti László.

E hó végén jelenik meg a Magyar Törvények
Grill-féle kiadásában

Dr. Szende Péter Pál

Hitelförvények első kötete:

Kereskedelmi törvény

Bevezetéssel ellátta:

Dr. Bozóky Géza

egyet. rendes tanár

A könyv ára kötve

24 pengő,

nagyobb alakban

27 pengő.